

האליזר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימת

נושא השבוע: נישואין (ז)

ההפטרה: "ויקראו ימיו" (מלכים א, ב)

יג' טבת תשפ"ב 1404 (שנה כז')

פרשת ויחי

"ויחי יעקב" (כוז, כז)

יש לפרש בדרך רמז: אם אדם רוצה לחיות חיים טובים ומאושרים, עליו להתנהג בענווה עם כולם, ובפרט עם אשתו, ואז יהיה נאהב על הכל וחייו יהיו מאושרים ושלווים.

וזה שאמר הכתוב: "ויחי" – הרוצה לחיות חיים טובים, "יעקב" – עשה עצמו בחינת עקב היינו שיאחו במידת הוויתור וההבלגה ויחיה בשלום עם כולם.

"וזכרתי עינים בייך ולבן שינים מוזל" (מט, יב)

נאמר בגמרא (כתובות קיא): אמר רבי יוחנן: טוב המלכין שינים לחברו יותר ממשקו חלב שנאמר: "ולבן שינים חלב", אל תקרא "לבן שינים" אלא ליבון שינים.

גדולה הארת פנים שמאיר אדם לחברו יותר ממה שמאכילו ומשקהו, כלומר שיחייך ויראה לחברו פנים מאירות ושמחות ועל זה נאמר "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם". להביא לקרבה, אחוה שלום ורעות ובפרט האדם נמדד בתוך ביתו והעושה כן יזכה לשמחה שתשרה בתוך ביתו ולישועות גדולות.

"ובלון לזוף ימים ישכון.. ישלכר זמור גרם.." (מט, יג-יד)

מובא בזוהר הקדוש: שבת זבולון ושבת יששכר עשו תנאי של שותפות ביניהם, שיששכר ישב ויעמול בתורה וזבולון יצא למסחר ויתמך בו וזכה שהקדימו יעקב אביו בברכות אע"פ שלפי סדר גיל הולדתם צריך להיות אחריו.

לומר לנו שמי שמפרנס לומדי תורה זוכה לברכות בעולם הזה ובעולם הבא. [עכ"ל]
וכל שכן אשה שכל שאיפתה להינשא לבעל שיעסוק בתורה לאחר חתונתם ולכל הפחות שיקבע עיתים לתורה בכל יום, בזכות מסירותה לתורה של בעלה חולקת עימו את השכר לעולם הבא וזוכה לברכות רבות ולסייעתא דשמיא בעולם הזה.

השקפת היהדות

כשלא מוצאים שידוך... [מפי תלמידו הרב בן ציון פלמן זצ"ל]

בחזרה אחת ניגשה אל לביתו של ה"חזון איש", ושפכה בפניו את מר גורלה. "אני מחפשת זיווג כבר הרבה שנים. נפגשתי עם הרבה בחורים, ואף אחד לא רוצה אותי",

אמרה בקול חנוק, והוסיפה בכאב: "וכי אני כל כך גרועה, כזאת כלומניקית, שאף אחד לא רוצה בי?".
ה"חזון איש" האזין לדבריה, שתק מעט, והשיב לה את הדברים הבאים: "אני רוצה להסביר לך משהו, ותעני לי בכנות. אם לדוגמה, אני מעוניין לשלוח מכתב למשפחת כהן מרחוב רבי עקיבא 2, ואני אתן לך את המכתב כדי להעבירו לאותה משפחה. תלכי, ותגיעי לבניין מספר 2 שהוא בן 4 קומות, בכל קומה 3 דיירים. אין תיבות דואר, ואין שם מתנוסס על הדלתות. את לא יודעת היכן בבניין מתגוררת משפחת כהן. מה תעשי?", שאל ה"חזון איש".
הבחורה שתקה בפליאה. המשיך ה"חזון איש" ואמר: "אני רוצה לדעת מה את עושה", השיבה הבחורה בדיסוס: "אדפוק בדלת הראשונה, ואשאל האם הגעתי למשפחת כהן". "ואם הם יאמרו: 'כאן זה לא כהן?', המשיך ה"חזון איש" ושאל, "האם תצעקי עליהם

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 4:42-4:39 * סוף זמן ק"ש 8:38-8:34

ציא"ש ר"ת: 5:41

ציאת שבת: 5:11

כניסת שבת: 4:19

בכאב ובזעם: 'מדוע אתם לא משפחת כהן? מה זו החוצפה הזו! הרי וודאי שלא. מה יש לצעוק. הרי כהן מתגוררים בקומה העליונה. מה יש לכעוס ועל מי יש לכעוס. כאן זה משפחת יצחקי ושם זה משפחת כהן. תעלי עוד כמה קומות ותגיעי למשפחה המבוקשת'. כעת הגביה מר"ן ה"חזון איש" את קולו: "אני רוצה שתדעי, שברגע שאת שומעת שמישהו אמר לך 'לא' על השידוך, משמעות הדבר שזה לא השידוך שלך. את, לדוגמה, צריכה להתחתן עם אחד שקוראים לו כהן וכאשר את נפגשת עם יצחקי, והוא אומר 'לא', וכי יש לך מה לצעוק, לכאוב, להתאכזב, מדוע אתה לא כהן? הוא הרי יצחקי, אינו החתן שלך. ברגע שיגיע כהן השידוך יבוא לכלל גמור בשעה טובה. ברגע שהשידוך שלך יבוא, זה ירוץ".....

וכך היה, לא עבר זמן רב והיא מצאה את זיווגה והתחתנה עם בחור בן תורה ירא שמים. (וידברות)

שידוך מפתיע...

מעשה שהיה

שמי חננאל, אני בן 12 וגר בחולון. ערב אחד הלכתי לבקר את אחי הבכור שעובד בחברה ליצוא ויבוא שעוני מים באזור התעשייה חולון.

השעה היתה 7:30 בערב. רוב העובדים בבניין כבר הלכו הביתה, בשעה זו. נכנסתי למעלית בקומה 12 עם אדם נוסף כבן 40. לפתע היא נעצרה ולא זזה. האיש איבד עשתונות והתחיל לדפוק על דלת המעלית כשהוא צורח: "הצילו! אנחנו תקועים!". הוא הבחין בכפתור החירום והתחיל ללחוץ עליו אך לא שמענו שמישהו שם ליבו אלינו. קלטתי מיד שהוא בפחד גדול ושעלי לתפוס יוזמה למרות הבהלה שתקפה גם אותי כדי שחלילה לא יקרה אסון.

הוא צנח מבוהל על הרצפה והתיישב, וניסה לחייג כשהוא מכה בעצבנות באצבעותיו על המסך ואז ענו לו: "משטרה שלום", "שלום אני תקוע במעלית במגדלי אפיקים באזור התעשייה חולון", הודיע שהוא כולו מזיע. "אדוני, אני רושמת את ההודעה ואעביר אותה למכבי אש, טוב תעשה אם תעביר גם אתה את ההודעה למכבי האש" השיבה המוקדנית.

"אני לא בנוי למצב הזה" מלמל וניסה לחייג אך ללא הצלחה. אצבעותיו רעדו, הוא הושיט לי את הפלפון וביקש: "חייג למכבי אש שיוציאו אותנו", אך אני עניתי לו בעדינות: "אל תיפגע ממני, אני מאוד מצטער אך אני נוגע בפלאפון מהסוג שלך... הכי חשוב שתירגע", אמרתי ושלפתי בקבוק מים קטן מהתיק "שתה אדוני", הוא לגם מעט מים וניסה לחייך. "תראה ילד, שמי אליעזר, יש לי בעיה והיא פחד ממקומות סגורים. בימי ילדותי ונעורי עליתי רק במדרגות, הלב שלי דפק בקצב מהיר מרוב חששות וחרדות, ובכל פעם שאני נאלץ להיכנס למעלית אני עוצם את עיני ומתפלל על עצמי שלא יהיו תקלות... אתה מבין?".

הבטתי בו ברחמים וכאב לי מאוד על איש מבוגר שאינו שומר תורה ומצוות שאינו מצליח לגלות את אבא בשמים ברגעי קושי ומשבר. הצגתי את עצמי בפניו והוספתי: "אני שמח מאוד שנרגעת", "פחות או יותר, ואני מאוד מקווה שנצא מפה בהקדם". החלטתי לומר דברי תורה, אמונה וחיזוק ששמעתי מאבי: "דע לך, אליעזר בעת שהקב"ה מפגיש שני אנשים שאינם מכירים זה את זה במקום סגור אחד יש לזה סיבה, מהי? אינני יודע, אך יש השגחה פרטית שנובעת מחשבונו של הקב"ה, יוצר הכל. עלה שנושר מעץ ועף באוויר עם הרוח, נוחת לו על תולעת קטנה שקפאה מקור, למה? זה מרחמי ה' יתברך". הוא בהה בי בסקרנות והבנתי שהוא מעולם לא חשב כך. "לפעמים נכנסת יונה לבית, למה? יהודי צריך לחשוב מה רוצה ממנו הבורא. יונה מסמלת את עם ישראל, ואולי היא באה לומר ליהודי "הלו, בן אדם התרחקת, תקרב!... אתה מבין אליעזר?" הוא הינהן במבוכה. "עכשיו אסביר לך למה באים ייסורים? ייסורים באים כי האדם סר מהדרך הישרה, ולכן הכי חשוב שהוא יתחיל לעשות חשבון נפש על מה ולמה הם באו? הוא יבקש מהחברים שלו להתפלל עליו ואם הוא נותן צדקה בעין יפה

ואפילו מבקש להניח תפילין זה סימן שהייסורים עוררו אותו לכך. "מעניין, מעניין", המהם אליעזר. "אתן לך עוד דוגמא לפעמים אדם לא מוצא את בת זוגו, השנים חולפות והוא לבד. הוא מנסה, משתדל אבל הכל תקוע. שיחשוב ויבדוק ממה נובע העיכוב? שמע סיפור משפחתי קטן: יש לאבא שלי אחות, דודה רבקה, היא בת 35 ועדיין לא התחתנה, אבל היא אשה מאמינה ואומרת כל הזמן: "החתן שלי עוד לא 'מבושל', יש לו עוד זמן 'להיאפות' ב'תנור' של הקב"ה, אתה מבין אליעזר? זו אשה עם אמונה שמבינה שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. היא לא מייחסת את העיכוב שבשידוך שלה לשום דבר פרט לרצונו של ה' יתברך. חז"ל מלמדים אותנו שמה' אשה לאיש, רק הוא מזווג זיווגים אבל אסור להפסיק להתפלל או לבקש. יש ארזן שומעת אליעזר". לפתע שמתי לב שהוא בוכה חרישית, הדיבורים הללו נגעו לליבו מאוד. הוא הזדקף והביט בי ממושכות ואמר: "חננאל, אתה ילד מיוחד ורגיש, ואני ממש מודה לך על הדברים החמים שאתה משמיע לי ומאוד מתרשם מיראת השמים שלך שלא לגעת בפלאפון שלי, אבל מאיפה ידעת שאני רווק מבוגר ואיני מוצא את בת זוגי? אני להבדיל מדודתך מאשים וכועס על עצמי... ולמרות שאני סגן מנהל בנק המתפרנס יפה ומבחינה כלכלית לא חסר לי דבר, אני מאוד מאוד עצוב ומסוגר ואינני מבין מדוע אתה מספר לי כל זאת?".

ארבעים דקות לקח עד שהגיעו הכבאים וחילצו אותנו מהמעלית, יצאנו ממנה חברים טובים ממש. אליעזר חיבק אותי חזק והבטיח להיענות להזמנה שלי לבוא אלינו לשבת. הוא אכן הגיע כשעל ראשו כיפה לבנה עשויה משי, צעדנו לבית הכנסת מחויכים לתפילת מנחה וקבלת שבת, הוא התבשם מיופייה של השבת ומדברי התורה שנאמרו ע"י אבי. מכאן קצרה הדרך ואליעזר השתתף בסמינר ערכים וחזר בתשובה, ולא רחק היום ואבי הציע לו את רבקה אחותו לאשה כשאת "שבע הברכות" האחרון ערכנו אצלינו בבית (קובי לוי- מול העינים שלי 3)

הלכות שידוכין [ז]

פינת ההלכה

א. חייב כל אדם לשאת אשה (סו"ע אה"ע סי' א ס"א, וגם על האשה יש חובה להתחתן (הרמ"א סי"ג סס). ומצוה גדולה היא זו שבא תלוי קיום העולם וישובו (ענין סו"ע סס, ולקו"י סוכה שמחות ח"א לנש"ל יחזק יוסף ח"א פ"א ס"א) ובדור שלנו בו גדולים הפיתויים והניסיונות בנושא צניעות, מצוה גדולה להזדרז ולהינשא (ולקו"י ס"ג). ומצוה על כל אחד ואחת להתעסק בשידוכים בעם ישראל (ולקו"י פ"א ס"כז).

תשלום לשדכן[ג]

ב. הטוב ביותר שהשדכן [בין מקצועי בין מזדמן] יודיע מראש לפונים אליו או שהוא פונה אליהם את מחיר השדכנות שהוא גובה ומועד התשלום ויחתים אותם על הסכם בנידון. וזה חוסך הרבה מריבות ומחלוקות בעניין ומהווה מסמך שמחייב לספרדים ואשכנזים כאחד, גם במקום שלא מגיע לשדכן דמי שדכנות כתוצאה ממנהג אותה עדה [יפורט בהמשך] (משפטי התורה לגר"ל שפי"ז ח"ב סי' לא ס"ד). [כל מקום שאמור כאן שדכן הכוונה גם לשדכנית]

ג. אם מציע השידוך (=השדכן) מצהיר בתחילה שעושה לשם שמים וללא תשלום, הוא אינו רשאי לאחר מכן לתבוע דמי שדכנות (משפטי התורה סס ס"ב).

אך אם הם מעצמם נותנים לו בתורת מתנה רשאי לקחת (הגיוסאין בהלכה ואגדה לגר"י נקי עמ' 136).
ד. המנהג כיום שמשלמים שכר שדכנות מלא גם ל ידידים טובים ביותר וקרובי משפחה (משפטי התורה סי' לא ס"ג, נישואין בהלכה לגר"מ כהן סי' א ס"ו) [היינו לאשכנזים ולספרדים אא"כ הם מקהילות בספרדים שנהגו לעשות כן בחינם] (חקת משפט לגאון אלחנן פרץ לא תגזול מאמר כד עמ' קלד-קלה).
ביחס לאחים ואחיות, גיסים או גיסות הרי:

* אם עיסוקם בכך, דהיינו שהם שדכנים מקצועיים משלמים להם שכר מלא, כפי שמקובל אצל שדכנים אחרים.

* אם אין עיסוקם בכך, ואם הם טוענים שעשו זאת מתחילה לשם שכר- נהוג לשלם להם. אך אם אומרים שעשו זאת כטובה להורים או לאחואחות וכדו' כפי ששכיח במקרים רבים- לא מגיע להם שכר [אבל מהצד השני שאינם קרוביו גובה מהם כרגיל] (משפטי התורה סי' לא ס"ג).

ה. שכר השדכנות נקבע לפי המנהג המקום והזמן ואין הבדל אם השדכן השקיע עבודה רבה או השקעה מועטת (נישואין בהלכה לגר"מ כהן סי' א ס"ו) כיום המנהג בארץ ישראל לספרדים: כל צד נותן

2000 נח (נישואין בהלכה ואגדה לגר"י נקי עמ' 136) ואשכנזים **כל צד נותן \$1000** (נישואין בהלכה ואגדה שם, משנת יחזקאל איזקסון ונישואין לגר"י חילו ח"צ ס' ט). [ויש עוד מנהגים לגבי גובה "דמי השדכנות"].
ו. בכל מקרה של אי הסכמה בין השדכן למחותנים לגבי דמי השדכנות שמגיעים לו, יפנו הצדדים יחד לרב או לבית דין המוסכמים עליהם שיכריעו ביניהם (משפטי התורה שם ס"ג, הנישואין בהלכה ואגדה עמ' 137).

אך אם השדכן לא מעוניין לבוא לבוררות, ילכו המשודכים לרב בקי בהלכות אלו ויספרו לו את כל הידוע להם והשתלשלות השידוך ויעשו כפי הכרעתו (משפטי התורה שם ס"ג).

ז. אם תבע השדכן לפני עשית השידוך מחיר גבוה מהמחיר המקובל לשידוך והסכימו ההורים לכך והשידוך הצליח הרי:

רשאים ההורים לשלם לו כפי המחיר המקובל בלבד ולא כפי שסיכמו ביניהם (הרמ"א חו"מ ס' רסד ס"ז, משפטי התורה ח"צ ס' לא, עיין פתחי חושן לגר"י כלו"א ח"ג פ"ד ס"ה). [מ"מ אין זה ראוי שלא לעמוד במחויבות].

הטעם: אע"פ שסכום השדכנות סוכם מראש וההורים הסכימו, יכולים לומר לשדכן שיטנו כך ולא הסכמנו באמת אלא מחמת אונס ובאמת התכוונו לשלם כמקובל (ד"ן זה מצוסס על ד"ן שולחן ערוך חו"מ ס' רסד ס"ז על: אסיר שברה מזית האסורים והגיע לנכר וביקש ממעבדות להעבירו ללד הקני ואמר שיתן לו דינר (סכום גבוה מאוד) ופוסק שם השולחן ערוך שאין לרד ליתן לספן אלא שכרו הראוי להעבירה (שהוא פחות מאוד מדינר). הרמ"א שם למד מד"ן זה גם לנושא שדכנות).

ודווקא כשהמחיר גבוה יותר משישית (16%) מהמחיר המקובל, אבל כשהמחיר פחות מזה אע"פ שהוא גבוה חייבים לשלם לשדכן את המחיר המלא שסיכמו ביניהם (נתיבות המשפט לגר"י מליסא נוסח כלים על הקו"ע שם צבאורים ס"ק ה, משפטי התורה שם).

הטעם: בהלכה עד תוספת של 16% [שישית] מהמחיר אע"פ שהסכום גבוה מקיימים את העסקה בכל תחום (שם).

אך אם השדכן עשה קניין על מחויבות זו, חייבים לשלם לו את המחיר המלא שסיכמו ביניהם יהיה גבוה ככל שיהיה (נתיבות המשפט בחיובים ס"ק יט, פתחי חושן שם ס"ק ו, משפטי התורה שם).

[קניין- הכוונה שבשעה שסיכם השדכן איתם את דמי השדכנות שלו לפני השידוך נתן להורים חפץ שלו לזכות בו וההורים אמרו אז שהם מתחייבים לכל המסוכים לגבי מחיר השידוכין].

הטעם: עשית קנין הינו הליך מחייב המוכיח שלא נתכוון לשטות בו אלא זו הסכמה אמיתית.

כמו כן אם ההורים כבר שילמו לשדכן את המחיר המלא שסוכם ביניהם, אין הם יכולים להוציא ממנו (בכל מקרה) את מה שנתנו לו יותר מהמקובל (נתיבות המשפט שם, משפטי התורה שם, עיין פתחי חושן שם).

הטעם: כשההורים שלמו לשדכן הם גילו את דעתם שלא היתה להם כוונה לשטות בו והסכימו מרצונם למחיר ולא מאונס (משפטי התורה שם).

דוגמא ממעשה שהיה: לפני כמה שנים הגיע אל בית הדין הרבני דין-תורה מרתק: יצחק היה בחור מבוגר מאוד- מעל גיל חמישים, שכבר כמעט נואש ממצית שידוך. בכל זאת, באחד הימים הוא פנה לשדכן מפורסם שידיו רב לו אף בשידוכים מסובכים, והבטיח לו שאם ימצא לו שידוך הגון- ישלם לו \$120,000. למשמע הסכום האגדי, טרח השדכן מקצה העולם ועד קצהו, ימים ולילות, ובסופו של דבר שידך ליצחק אחת שצעירה ממנו מעל 20 שנה. הפרש הגילים היה כה גדול, עד כדי כך שאף אבי הכלה- החותן לעתיד היה צעיר במקצת מיצחק.

לאחר שהשידוך הגיע לגמר טוב פנה השדכן ליצחק ותבע את שכרו המובטח, אלא שיצחק טען שלא התכוון לכזה סכום ורק רצה לזרז את השדכן.

השדכן תבע אותו לבית הדין, כשהוא מסביר לבית הדין שביחס לתוצאה שהשיג, אף שהסכום אגדי זה- הגיוני, "שכן איפה נשמע שהחתן יהיה מבוגר מהחותן".

בית הדין קבע שבנידון שלפנינו, [ע"פ הטעמים שהובאו בהלכה נ"ל] שאכן הצדק עם החתן, אף שאין לנהוג כן. ופנה לברר מהו הסכום המקובל לשלם בשידוכים "מיוחדים" [שידוכים שהמאמץ וההוצאות הנדרשים עבורם הם הרבה מעבר לסטנדרט] כגון זה. הסכום הממוצע אליו הגיע אז בית הדין בבירוריו הינו:

: שהחתן צריך לשלם \$5,000, וכיון שבמקרה זה היו לשדכן מאמצים מיוחדים אף מעבר למקובל בשידוכים מסוג זה, הוסיף בית הדין על הסכום האמור, עוד תשלום של \$1,000, כפיצוי עבור המאמץ המיוחד של השדכן. (עיתון המבשר תורני ל' ניסן תשס"ט במסגרת אוצרות הדף על בבא קמא קטז,א שם מובא בגמרא דין שו"ע הנ"ל)

שעורי דף היומי באשדוד לגברים בבי"כ החיד"א שד' יצחק הנשיא 22 אזור ג'

גמרא דף יומי בבלי בימים א-ה שעות ראשון- 11:15-12:45 ואח"כ מנחה. שעות שני- 9:00-10:00 בערב. גמרא דף יומי ירושלמי בימים א-ה 5:30-6:30 בערב ואח"כ ערבית.

ניתן להשיג את לוח זמני שמיטה לפירות וירקות העבועוני במשרדי העלון ובאתר

טל': 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com